

та таким, що наближається до ринку досконалої конкуренції на рівні виробника. При цьому олігополізація даного ринку на рівні безпосередніх товаровиробників на сьогоднішній день не є можливою, в першу чергу, через низький рівень концентрації капіталу в аграрному секторі економіки та низький рівень ефективності їх діяльності. Отже, для забезпечення ефективного збуту продукції виробникам необхідно або збільшувати масштаб виробництва, або вирішувати проблему створення великих партій стандартної продукції, або встановлювати довготривалі прямі зв'язки з переробними підприємствами та крупними посередниками, тобто змінювати свою позицію в структурі системи розподілу продукції, що склалася на ринку.

Література.

1. Пасхавер Б. Ціни виробництва і споживання продовольчого ринку // Економіка України. — № 12, 2007. — С. 51-61.
2. Пустовойт О. Внутрішній ринок України: потенціальні та реальні можливості впливу на економічне зростання. // Економіка України. — № 3, 2007. — с. 52-59.
3. Сільське господарство України за 2006 рік. Статистичний збірник / За ред. Ю.М. Остапчука – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. – 368 с.
4. Трегобчук В. Інноваційно-інвестиційний розвиток національного АПК: проблеми, напрями і механізми / Економіка України. – 2006. - № 2. – с. 4-12.
5. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції (практичний посібник) / За ред. Саблука П.Т., Алексійчука В.М. та ін. — К., 2000.

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИВАТНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЯНКОВСЬКА О.І.,* АСПРАНТ, ЖДУ ІМ. І. ФРАНКА

Як показало проведе нами вибіркове дослідження 67,1% опитаних керівників приватних сільськогосподарських підприємств Житомирської області визначили, що не здійснюють інноваційну діяльність, серед них 68,6% визначили себе як потенційні інноватори, тобто готовими до здійснення інноваційної діяльності за умов

* *Науковий керівник – Кузубов М.В., д.е.н., ст.наук.співроб.*

достатнього фінансового забезпечення. Тому актуальною є оцінка інноваційного потенціалу приватних сільськогосподарських підприємств з метою розробки в подальшому на цій основі інноваційної стратегії та політики відповідно до його рівня.

З метою комплексної оцінки інноваційного потенціалу приватних сільськогосподарських підприємств нами розроблено інтегральний показник, який включає дві складові – ресурсну та інтелектуальну. Ресурсна складова передбачає оцінку забезпеченості сільськогосподарського підприємства основними видами ресурсів – матеріальними, трудовими, фінансовими, а інтелектуальна складова включає оцінку рівня освіти керівника, працівників підприємства та ступінь інтеграції в інноваційний процес (співпраця з науковою установою, статус племінного заводу чи племінного репродуктора, виробника оригінального та елітного насіння або виробника репродукційного насіння).

Таблиця 1

Коефіцієнти вагомості параметрів інтегрального показника інноваційного потенціалу сільськогосподарського підприємства

Показник	Коефіцієнт вагомості
Ресурсна складова	
Фондоозброєність	0,12
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,12
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,14
Працевзабезпеченість	0,14
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,12
Коефіцієнт покриття	0,12
Коефіцієнт автономії	0,12
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,11
Інтелектуальна складова	
Рівень освіти керівника	0,33
Частка працівників з вищою освітою	0,3
Інтегрованість в інноваційний процес	0,36

Для розрахунку інтегрального показника інноваційного потенціалу приватних сільськогосподарських підприємств Житомирської області використано матричний метод, а саме один з його різновидів - метод балів. Матриця вихідних оціночних показників сформована нами на основі статистичної обробки інформації 76 вибірково відібраних приватних сільськогосподарських підприємств Житомирської області.

Вагомість показників визначалась шляхом експертної оцінки (у якості експертів виступили 2 доктори та 8 кандидатів економічних наук). За результатами експертного оцінювання визначено наступні коефіцієнти вагомості:

На основі отриманих значень інтегрального показника інноваційного потенціалу нами виділено 5 рівнів інноваційного потенціалу, яким відповідають такі значення інтегрального показника:

Таблиця 2

Шкала рівнів інноваційного потенціалу приватних сільськогосподарських підприємств

Рівень інноваційного потенціалу	Значення інтегрального показника інноваційного потенціалу
дуже низький	5,15
низький	5,15-7,52
нижче середнього	7,53-9,9
середній	9,91-12,28
вище середнього	12,29-14,66
високий	14,67-17,04
надвисокий	17,05

Серед досліджуваної вибіркової сукупності приватних сільськогосподарських підприємств Житомирської області 1 підприємство (1,3%) має надвисокий рівень інноваційного потенціалу, 5 підприємств (6,8%) – вище середнього, 4 підприємства (5,3%) – середній, 12 підприємств (15,8%) – нижче середнього, 22 підприємства (28,9%) – низький та 32 підприємства (41,9%) – дуже низький рівень інноваційного потенціалу.

На основі опитування керівників приватних сільськогосподарських підприємств нами було виділено 4 групи підприємств за рівнем їх залучення до інноваційного процесу:

— 1 група – „активні інноватори” – це приватні сільськогосподарські підприємства, які займаються інноваційною діяльністю і в яких відбувається повний інноваційний процес від дослідження до впровадження (до цієї категорії нами віднесено підприємства, які здійснюють власні дослідження або співпрацюють з науковою установою);

— 2 група – „пасивні інноватори” – це приватні сільськогосподарські підприємства, які займаються інноваційною діяльністю і в яких відбувається неповний інноваційний процес, тобто

лише комерціалізація інновацій (до цієї категорії нами віднесено підприємства, які визначили себе інноваційно активними, але не здійснюють власних досліджень та не співпрацюють з науковими установами);

— 3 група – „потенційні інноватори” – це приватні сільськогосподарські підприємства, які не займаються інноваційною діяльністю, але керівники цих підприємств у анкеті визначили, що за наявності фінансових ресурсів колектив підприємства готовий до впровадження інновацій;

— 4 група – „консерватори” – це приватні сільськогосподарські підприємства, які не займаються інноваційною діяльністю і керівники даних підприємств визначили в анкеті, що навіть за наявності фінансових ресурсів колектив підприємства не готовий до впровадження інновацій.

Розподіл приватних сільськогосподарських підприємств за групами на основі анкетування наведено на рис. 1:

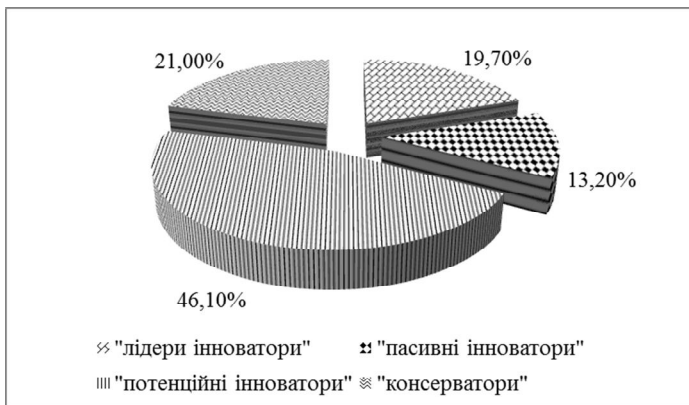

Рис. 1. Розподіл приватних сільськогосподарських підприємств Житомирської області за рівнем їх залучення до інноваційного процесу

За результатами анкетування з 76 приватних сільськогосподарських підприємств 25 (32,9% від загальної кількості опитаних) визначили себе такими, що здійснюють інноваційну діяльність, з них до 1 групи – „активні інноватори” – відносяться 15 підприємств (19,7% від загальної кількості опитаних та 60% від таких, що здійснюють інноваційну діяльність), до 2 групи – „пасивні

інноватори” - 10 підприємств (13,2% від загальної кількості опитаних та 40% від таких, що здійснюють інноваційну діяльність).

Такими, що не здійснюють інноваційну діяльність визначило себе 51 приватне сільськогосподарське підприємство (67,1% від загальної кількості опитаних), з них до 3 групи – „потенційні інноватори” – відносяться 35 підприємств (46,1% від загальної кількості опитаних та 68,6% від таких, що не здійснюють інноваційну діяльність), до 4 групи – „консерватори” – 16 підприємств (21% від загальної кількості опитаних та 31,4% від таких, що не здійснюють інноваційну діяльність). Отже, найчисельнішою є група „потенційні інноватори”, що складає майже половину опитаних підприємств, що свідчить про наявність значного потенціалу до інноваційної діяльності в приватних сільськогосподарських підприємствах, готовність до її здійснення за умов достатності фінансових ресурсів.

Порівнявши рівень інноваційного потенціалу з рівнем залучення підприємства до інноваційного процесу можемо зробити висновок, що в цілому приватні сільськогосподарські підприємства Житомирської області характеризуються невисоким рівнем інноваційного потенціалу. Серед „лідерів-інноваторів” лише 5 підприємств або 33,3% від їх кількості мають рівень інноваційного потенціалу вище середнього та 1 підприємство надвисокий рівень, 60% характеризуються низьким та дуже низьким рівнем інноваційного потенціалу. 80% „пасивних інноваторів” мають низький рівень інноваційного потенціалу. 77% „потенційних інноваторів” характеризуються низьким та дуже низьким інноваційним потенціалом і 23% - середнім та нижче середнього. Серед „консерваторів ” лише підприємства з низьким та дуже низьким інноваційним потенціалом. Для „лідерів-інноваторів” характерний високий рівень інтелектуальної складової інноваційного капіталу та вище середнього рівень ресурсного потенціалу. Сільськогосподарські підприємства, які відносяться до „пасивних інноваторів” є достатньо різноманітними у співвідношенні ресурсна/інтелектуальна складова інноваційного потенціалу, але якщо порівнювати їх з „потенційними інноваторами”, то вони переважно або мають вищу інтелектуальну або ресурсну складову чи навіть переважають за обома параметрами. Щодо „консерваторів ”, то для них характерний низький рівень інтелектуальної і для більшості також ресурсної складової інноваційного потенціалу.

Порівняння рівнів інноваційного потенціалу та залучення до інноваційного процесу

Рівні інноваційного потенціалу	Групи сільськогосподарських підприємств за рівнем залучення до інноваційного процесу			
	„лідери-інноватори”	„пасивні інноватори”	„потенційні інноватори”	„консерватори”
дуже низький	-	4	15	13
низький	2	4	12	3
нижче середнього	6	1	6	-
середній	1	1	2	-
вище середнього	5	-	-	-
високий	-	-	-	-
надвисокий	1	-	-	-
Разом підприємств	15	10	35	16

Отже, можемо констатувати, що обидві складові інноваційного потенціалу впливають на його рівень, але схильність до інноваційної діяльності переважає за високого рівня інтелектуальної складової.